

מאמרי הפרשה

הקדמה לויקרא

המצוות הכתובות בספר ויקרא

חומש "ויקרא" עוסק בעיקר בעבודת הקרבנות, לפיכך נקרא "תורת כהנים".

חומש זה, נחשב לקטן בגודלו, שכן כולל הוא בתוכו רק עשר פרשיות, שבהן 859 פסוקים בלבד. אולם מאידך גיסא, מספר המצוות שבחומש ויקרא עולה על מספר המצוות שבשאר חומשי התורה, שכן נכללו בו 247 מצוות, לעומת ספר "בראשית" שיש בו רק 3 מצוות, וספר "שמות" שיש בו 111 מצוות, וספר "במדבר" - 52 מצוות, ו"דברים" - 200 מצוות (המניין הוא על פי 'ספר החינוך' המיוחס לרבי אהרן הלוי מברצלונה).

ודע, שכל ספר ויקרא נאמר למשה רבנו במשך חודש אחד באוהל מועד מיום שהוקם המשכן בא' בניסן, עד א' באייר (באתי לארמוני).

מעלת הקרבנות

ובטרם ניגש לבאר את דברי הכתוב בפרשתינו - נקדים ונביא את דברי רבותינו גאוני הדורות במעלת הקרבנות והקרבתם, ובמעלת אמירתם בזמן שאין בית המקדש קיים.

ללא החטא אין צורך בקרבן

הנה לאחר שבפרשת כי תשא למדנו, כי ישראל חטאו בעגל ועל ידי זה נתרחקו מהקב"ה, משכך היו צריכים עתה לעבודת הקרבנות על מנת להתקרב אליו יתברך.

והענין הוא, כי לאחר קבלת התורה בהר סיני לא היה צורך בקרבנות, שהרי מתן תורה קירב אותנו לקב"ה מאוד מאוד, בכחינת (תהלים פב, ו): "אני אמרתי אלהים אתם". אבל אחרי שחטאו בחטא העגל, צריכים אנחנו לאמצעי שהם הקרבנות, על מנת להתקרב לבורא עולם. וכפי שאכן היה קודם מתן תורה, שאדם הראשון הקריב קרבן אחר חטאו, ונח הקריב קרבן

אחר המבול, והאבות הקריבו קרבנות, וכל זה נעשה כדי להוריד את השכינה אלינו למטה, כדי להתקרב לבורא עולם.

ואומר הזוהר הקדוש (ח"ב דף רמב:), כי מאותו היום של חטא העגל לא היתה עצה - כי אם לתת חלק לסטרא אחרא בכל הקרבנות, בנסכים ובעולות. כי החטא הוא הפירוד, והקרבת מקרב עולם עליון לעולם תחתון.

וכתב רבנו האריז"ל (שער טעמי המצוות ויקרא א'), ידוע, כי שם הוי"ה ב"ה מרמז על קומה שלמה. קוץ היו"ד - כנגד הכתר. יו"ד - חכמה. ה' - בינה. ו' - תפארת - ו"ק. ה' אחרונה - מלכות. וכנגדם ברא הקב"ה דומם, צומח, חי, מדבר. וכל אחת מבחינות אלו צריך לתקנם ולהעלותם, וכל אלו הדברים עולים ונתקנים ע"י הקרבן, כי המלח כנגד הדומם, ומתקן חלקי הדומם. יין שמן וקמח - מתקנים חלקי הצומח. בעלי חיים - מתקנים חלקי החי. והיודי שהאדם מתוודה על הקרבן - מתקן חלק המְדַבֵּר. וכוונת הכהן בעת ההקרבה - מתקנת את הנשמה הפנימית. ע"כ.

ואיתא בזוהר הקדוש (ח"ג דף רמ:), שכאשר ישראל מקיימים את כל המצוות בשלימות ועושים תשובה ומעשים טובים וזוכים וזוכים לכפר על נפשותם, אז יורדת מלמעלה מכסא הכבוד - דמות אריה החקוק בכסא, ונכנס באש המזבח ואוכל ונהנה משם, והוא המלאך אוריאל. והיו רואים אותו על גבי המזבח רובץ על טרפו ואוכל את הקרבן כגבור תקיף, וכל הכלבים שהם מחנות הסטרא אחרא, היו מתחבאים מפניו ולא יצאו החוצה, ונכנסים בנוקבא דתהומא רבא. אבל כאשר הסטרא-אחרא מתחזקת ח"ו, יורדת שם דמות כלב לאכול את הקרבנות.

וכשחטאו ישראל בעגל והמשיכו עליהם זוהמת הנחש, לא הייתה עצה נגד הסט"א אלא לתת לו חלק בסוד הקרבנות והעולות. ורמזו על זה: "אדם כי יקריב מכ"ם". פירוש, כי הנה המילוי של אותיות ס"מ הוא אותיות מכ"ם, כזה: ס-מך-מ-ם. דהיינו, במאבק שכנגד הסט"א אפשר להלחם במילוי הס"מ ע"י "מכ"ם", ולא בשורש עצמו של הס"מ, כי עמו ממש אסור לנו להתעסק, כי הוא צורך גבוה. וזה סוד (עירובין יז:): מים אחרונים חובה, והשערות היוצאים מן התפילין של ראש, ושעיר לעזאזל, ולכן גם בקרבנות נותנים לו חלק המגיע לו.

ענין הקרבן על החטא

בימי קדם, בהיות בית המקדש על מכונו, הוא היה המרכז הרוחני - המקום להשראת השכינה. עשרה נסים תדירים נעשו בו, מי יתן ונראהו בקרוב בבניינו ונשמח בתיקונו. אבל העבודה העיקרית שנעשתה בו הייתה עבודת הקרבנות. ומיום שחרב, אנו כמיהים לחדש את עבודת

הקרבנות כבתחילה, ומבקשים בתפילות המוסף: "יהי רצון שתעלנו בשמחה לארצנו, ותטענו בגבולנו, ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו, תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם". אף בליל הסדר מבקשים אנו להיות "שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחך לרצון".

ויש לשאול, מה חשוב כל כך בעבודת הקרבנות, עד שעליה אמרו חז"ל (בראשית רבה פט"ז ס"ה) שאדם הראשון הונח בגן עדן בכדי להקריב בו קרבנות, ואף קין והבל הבינו את רוממות עניינם. כי הנה אדם הראשון הקריב (תהלים סט, לב) "שור פר מקרין מפריס" בצאתו מגן עדן, וגם נח הקריב קרבנות בצאתו מן התיבה. אברהם אבינו בנה מזבח לקרוא בשם ה'. יעקב הקריב זבחים לאלהי אביו יצחק. בני ישראל הקריבו שלמים למרגלות הר סיני, וכל זה - בטרם נצטוו על הקרבנות.

ולא זו בלבד, אלא שכאשר התבשר אברהם שזרעו יירש את הארץ, שאל (בראשית טו, ח): ה' אלהים, במה אדע כי אירשנה. ופירשו חז"ל (תענית כז:): באיזו זכות אוכה לרשת את הארץ, והקדוש ברוך הוא ענה לו - בזכות הקרבנות. הרי לנו, שהקרבנות הן התשתית לקיומנו ולזכותנו על ארץ ישראל.

כעת עלינו לברר, מהי מהות הקרבן, והרי לכאורה, זהו מעשה המנוגד למהותו של היהודי, שהוא רחמן וגומל חסד, ולמה לו לשחוט בעלי חיים על לא עוול בכפם? אמנם, זו בדיוק הכוונה במצוה זו, כי כאשר האדם חוטא חלילה, הוא אמנם מצטער ומתחרט, אך בד בבד הוא גם מתרגל ומסתגל למצבו החדש. שכן שנינו (יומא פו:): "בין שעבר אדם עבירה, ושנה בה, נעשית לו כהיתר". ולכן חייבים לזעזע אותו ולהמחיש לו את נוראות המעשה.

וכך כותב בעל ספר "החינוך" (תרומה, מצוה צה): הלוא אמרתי, כי עיקרי הלבבות תלויים אחרי הפעולה. ועל כן, כאשר יחטא איש, לא יטהר לבו בדבר שפתיים בלבד, שיאמר בינו לכותל: "חטאתי, לא אחטא עוד". אבל בעשותו מעשה גדול על דבר חטאו, לקחת ממכלאותיו עתודים ולטרוח ולהביאם אל הכהן... מתוך המעשה הגדול ההוא יקבע בנפשו רוע החטא, וימנע ממנו פעם אחרת".

כלומר, דווקא כאשר יעמוד מול הבהמה הנשחטת, יראה את הדם הנזרק, את האמורים הנשרפים, אז יחשוב: כל זה - בגלל חטאי, בגלל המעשה שעשיתי, או אין מה נורא הוא החטא. מה מזעזע הוא, שזו תוצאתו.

אך לא זו בלבד, אלא שבעל ספר "החינוך" זצ"ל מוצא כאן רעיון עמוק יותר, נפלא ונשגב.

זוה לשון החינוך (שם): וכי מהו 'מותר האדם מן הבהמה', זה בשר ודם וזו בשר ודם. ואכן, יש גישה כזו, זו הגישה הכופרת, הפסולה והשקרית. אבל אנחנו יודעים שיש הבדל מהותי ועיקרי: באדם – יש נשמה, יש פנימיות, קדושה, יש קשר ושייכות לבורא יתברך. כשהוא מקיים מצוות, לומד תורה, מתעלה – הוא מחזק את החלק הרוחני, הוא מתעלה להיות "איש אלהים". עליו אמר המדרש (ויק"ר פ"א סימן א) שהצדיקים נמשלו למלאכים, וגדולים מהמלאכים. אבל כאשר הוא חוטא הריהו מתנתק מהרוחניות, משפיל את עצמו ומטמא את נשמתו, ובכך מחזק את החלק הגשמי, והופך לבהמה בצורת אדם! "רשעים, דומים לחיות שביער". "נמשל – כבהמות נדמו" (תהלים מט, יג).

לפיכך, כאשר האדם שב בתשובה ומתנתק מדרגת "בהמה" ושב לדרגת "אדם", הוא בא לבית המקדש ומקריב את הבהמה, להורות על הכרתו שבבית ה' אין מקום לבהמיות. כי שם - בונים את האדם.

יתן ה', ובית המקדש ירד בימים אלו מן השמים, בית מקדש מאש להבה, ונעלה לשם כולנו להקריב את קרבן הפסח במועדו, ולשמוח לפני ה' שבעת ימים.

מדה כנגד מדה

עוד יש לפרש ולומר, כי עניינו של הקרבן הוא, שכאשר יראה האדם כיצד שוחטים הבהמה וכיצד זורקים את דמה ומפשיטים את עורה ושורפים את אבריה, יחשוב בלבו כי מן הדין ראוי היה שייעשה לו בעצמו כך בגלל חטאיו, אך בחסד ה' מקבל הוא את הבהמה לכפרה תחתיו, או אז יתעורר בלבו לשוב בתשובה שלמה וגמורה ויקבל על עצמו לא לשוב על מעשיו וחטאיו לעולם. (האלשיך הקדוש ע"פ הרמב"ן).

ובספר "צרור המור" פירש, כי הקרבן הנקרב על גבי המזבח הוא בבחינת "מכם" - מתוך האדם וממנו. דהיינו, כאשר האדם מתחרט, מתענה וממעט דמו וחלבו על ידי הצום, והרי הוא כאילו מקריב עצמו על גבי המזבח.

אשר על כן, התיבה "מכם" מרמזת באותיותיה את ראשי התיבות של מידה כנגד מידה. כלומר, כאשר ידע האדם בלבו, כי כל מה שנעשה בבהמה - סקילה, שריפה, הרג וחנוק - הוא תחתיו ובמקומו - אז יתכפר ויתרצה לו.

הסוד הצפון בקרבן - תיקון הבריאה

האדם הוא נזר הבריאה, ודרגתו גבוהה מדרגתם של הבקר והצאן. הצומח הוא בדרגה נמוכה מן החי, והדומם הוא בדרגה פחותה עוד יותר מזו של הצומח. בהבאת הקרבנות

מקריבים אנו לקב"ה את כל הדרגות שבבריאה. החי - בקר, צאן ועופות, מהם הובאו לקרבנות. הצומח - ממנו הביאו את המנחות שהיו עשויות מסולת ושמן. הדומם - הוא המלח, שניתנה לו ברית מלח עולם להקריבו על המזבח ולהוסיפו לכל קרבן.

אי לכך, כל הבריאה מתוקנת על ידי הקרבת הקרבן. האדם אוכל או מקריב בהמה שאוכלת מן הצומח, והצומח ניזון מן האדמה - הדומם, ועל ידי כך, נתקן ונשלם העולם.

האדם נבדל מכל הבריאה, אמנם בגופו הוא בהמה, אך בכוח שכלו הוא מלאך ה'. גופו מלא תאוה, ואילו נשמתו מלאה אהבה. הגוף הינו בן חלוף, אך הנשמה נצחית. לאחר שהאדם נפטר מהעולם ומוסר את נשמתו למרומים, עומדת היא תחת כסא הכבוד וחוזרת לצור מחצבתה.

התורה התפילה והתענית כקרבן

רבנו החיד"א זצ"ל בספרו "רוח חיים" (דרוש י' לשבת זכור אות ה) רמז על הפסוק הפותח את פרשתנו רמז נפלא. דהנה אמרו חז"ל, שלושה דברים שאמרו חז"ל כי שקולים הם כקרבן. והם: תלמוד תורה, וכמבואר בסוף מסכת מנחות (ק'). שהעוסק בתורה כאילו הקריב כל הקרבנות, שנאמר "זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם". ותפילה כנגד קרבן התמיד היא ואף גדולה מן הקרבנות, כמו שאמרו חז"ל (ברכות לב): גדולה תפילה יותר מן הקרבנות, שנאמר (ישעיהו א, יא): "למה לי רוב זבחיכם - ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם, גם כי תרבו תפילה אינני שומע". והתענית אף היא נחשבת כקרבן, שממעט על ידה חלבו ודמו.

וזהו שנאמר "וידבר ה' אל משה מאהל מועד" שבו ארון הברית והלוחות, והוא רומז לתורה. "לאמר", רומז לתפילה. "אדם כי יקריב מכם", היינו מעצמו, רומז לתענית. כל אחד מאלו חשוב כ"קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן".

חשיבות העיסוק בנושאי המקדש והקרבנות

הנביא חגי הביא את דבר ה' לעם, בימים שקדמו לבניין בית המקדש השני, בעוד המקדש חרב. ודבריו - דברים נוראים החודרים ללב, אשר עלינו להתעורר מהם וללמוד את גודל החיוב המוטל בימינו על כל אחד מעם ישראל, לעשות ככל יכולתו על מנת לעורר את הנושא של לימוד עבודת הקרבנות וענייני המקדש. וזו לשונו (חגי א, ג-י):

"כה אמר ה' צבאות לאמר, העם הזה אמרו: לא עת בא, עת בית ה' להבנות. ויהי דבר ה', ביד חגי הנביא לאמר: העת לכם אתם לשבת בבתיכם ספונים והבית הזה חרב, ועתה כה אמר

ה' צבאות שימו לבבכם על דרכיכם, זרעתם הרבה - והבא מעט, אכול - ואין לשבעה, שתו - ואין לשכרה, לבוש - ואין לחם לו, והמשתכר - משתכר אל צרור נקוב, כה אמר ה' צבאות שימו לבבכם על דרכיכם, עלו ההר והבאתם עץ ובנו הבית וארצה בו ואכבדה אמר ה'. ... יען ביתי אשר הוא חרב ואתם רצים איש לביתו. על כן עליכם כלאו שמים מטל והארץ כלאה יבולה".

עם ישראל ידע על פי דברי הנביאים - שעתידי בית המקדש השני להבנות כעבור שבעים שנה מחורבן הבית הראשון, ולכן, מכיוון שעל פי חשבונם, שנעשה בטעות, לא מלאו עדיין שבעים שנה - לא מיהרו לעסוק בבניין הבית.

ה' יתברך פונה לעם, על ידי חגי הנביא, בנבואה שנדמה כי נאמרה לנו בימינו אלה ממש. בעוונותינו, שכן גם כיום המקדש חרב, ורוב העם טרוד בעסקיו, ורצים איש לביתו מבלי להתבונן ולשים על לב את גודל החיסרון הנורא שקיים בעולם, שעדיין בית ה' שרוי בחורבנו. פעמיים, בפסוקים קצרים אלו, מצווה ה': "שימו לבבכם על דרכיכם" - התבוננו בקורה אתכם, ותבינו שכל הבעיות, מקורן הוא אחד - חסרונו של בית המקדש ועבודת הקרבנות. בפסוקים מפורטות בעיות הקרובות לליבו של האדם, כדי לעוררו. לדוגמא: אתם עובדים ומקבלים שכר, אך "המשתכר משתכר אל צרור נקוב" אין ברכה במשכורת, והיא "מתכלה" במהרה, כאלו יש לו 'חור' בארנק.

ואמרו על כך במסכת אבות דרבי נתן (פ"ד): "כל זמן שעבודת בית המקדש קיימת, העולם מתברך על יושביו וגשמים יורדים בזמנו, ובזמן שאין עבודת בית המקדש קיימת, אין העולם מתברך על יושביו ואין הגשמים יורדים בזמנו. אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: ריבונו של עולם, מפני מה עשית לנו כך, השיבתן רוח הקודש: "יען ביתי אשר הוא חרב ואתם רצים איש לביתו", ואם אתם תעסקו בעבודת בית המקדש, אני אברך אתכם כבתחילה. מכאן למדת, שאין עבודה שהיא חביבה לפני הקדוש ברוך הוא יותר מעבודת בית המקדש.

בימינו, הלימוד והעיסוק בנושא עבודת הקרבנות, וכן למוד צורת בית המקדש ועבודותיו, נחשבים ללומד כאלו הקריב קרבנות ועסק בפועל בבניין בית המקדש (על פי הזוהר הקדוש ורבותינו ז"ע"א). ומעורר רחמי שמים, ומקרב את הגאולה.

לימוד הקרבנות מהפך המקטרגים לסנגורים

התנא האלהי רבי שמעון בר יוחאי ז"ע"א, מרחיב בספר הזוהר הקדוש (וירא דף ק.) על אודות הסוד הרוחני העצום, הטמון בקריאת מעשה הקרבנות ולימודו בימינו.

ואלו דברי הזוהר הקדוש (בתרגום ללשון הקודש):

אמר רבי פנחס: פעם אחת הייתי הולך בדרך, ופגשתי באליהו הנביא זכור לטוב, ובקשתי ממנו שיאמר לי דבר טוב ומועיל לבריות, אמר לי: גזרה גזר הקדוש ברוך הוא, והיו לפניו כל המלאכים הממונים לקטרג ולהזכיר את עוונותיו של האדם, שכל זמן שיאמרו בני האדם את פרשת הקרבנות שציווה משה רבנו בתורה, ויכוונו בהם, שכל המלאכים יזכירו אותם רק לטובה.

ועוד: אמר רבי כרוספדאי, כל מי שמזכיר בפיו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ענייני הקרבנות והמנחות ויכוון בהם, נכרתה ברית על זה, שהמלאכים המקטרגים שמזכירים את עוונותיו לא יוכלו לעשות לו כל רע, אלא רק טוב.

ומביא הזוהר ראייה על החשיבות העצומה שיש בקריאת פרשת הקרבנות, ממה שכתוב בפרשת וירא על המלאכים ששלח ה' אל אברהם אבינו ע"ה (בראשית יח, א-ז), ומבאר סוד גדול בפסוקים אלו:

"וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו" שואל הזוהר: מהו עליו, והלוא היה צריך לכתוב נצבים לפניו. ומבאר: עליו - לעיין בדינו. וכיוון שנשמת הצדיק הרגישה בכך, מיד - "וימהר אברהם האהלה" מיהר לבית המדרש ללמוד, ומה למד, "מהרי שלש סאים קמח סלת" - זה קרבנות המנחה. "ואל הבקר רץ אברהם" - זה פרשת הקרבנות. כיוון שראה אברהם אבינו ע"ה שמעיינים בדינו, מיד פנה אל בית המדרש לעסוק בתורת המנחה והקרבנות, על מנת להפוך את מידת הדין למידת רחמים. ומכיוון שעסק בנושא הקרבנות, נחו המלאכים מן הדין, ולא יכלו להזיק לו כלל. ולא עוד אלא שאותם המלאכים עצמם נהפכו למלאכים המביאים עמם ברכה ורפואה. ברכה לבן זכר שייולד כעבור שנה, ורפואה לאברהם אבינו ע"ה מהכאבים של המילה.

ממשיך הזוהר ומציין את המהירות הרבה בה פעל אברהם אבינו ע"ה: "וימהר אברהם האהלה ... מהרי שלש סאים קמח סלת ... ואל הבקר רץ אברהם". ללמדנו, כי בשעה שיש דין על האדם עליו למהר ככל יכולתו ולעסוק בפרשת הקרבנות, ובזה ינצל, ויזכה לברכה וישועה.

והוסיף רבם של ישראל החפץ חיים רבנו ישראל מאיר הכהן וצוק"ל (תורה אור פ"ג): "דע, שלמוד זה מועיל לאדם, שלא ימצאו מקטרגים עליו מלמעלה, כפי המובא בספר הזוהר הקדוש, והנה מזה המאמר לכד נוכל להבין גודל הזריזות ללמוד הקרבנות. כי הלא ידוע, שטבע

האדם כשיש לו איזה משפט לפני מלך בשר ודם, והוא יודע שיש עליו מקטרגים, כמה תחבולות הוא עושה בכל מיני השתדלות שבעולם שלא יעמדו לקטרג עליו, שהרי חיי נפשו תלויים בזה. וכל שכן, אם יכול בפעולותיו לעשות שאלו המקטרגים בעצמם לא יוכלו לעשות לו שום רעה אלא רק טובה לפני המלך, בוודאי היה עושה את זה בכל כוחותיו, וממש היה מוסר נפשו על זה.

ואם כן בענייננו גם כן, הלא כל אחד יודע את נגעי לבבו שיש לו עוונות הרבה, וממילא יש עליו כמה מקטרגים, ה' יצילנו, כי מכל עוון נברא מקטרג אחד, וידוע כוח המקטרגים כמה גדול ונורא הוא מאוד, שכל אחד רוצה לבלוע דמו ונפשו של האדם, וכשיש לנו איזו עצה ותחבולה להשקטים, שלא יוכלו לקטרג עלינו, ואדרבה - יזכירוהו לטוב לפני ה' יתברך, כמה אנחנו חייבין לתת לבנו לעצה הזאת ולא להתעצל בזה, באשר בזה תלויים חיי נפשנו - בזה העולם ובבא, אם לא ימצאו מקטרגים עלינו". עכ"ל.

לימוד הקרבנות יחד עם מעשה הצדקה

ובהשמיטה למשנה ברורה (הובא בספר ווי העמודים וחשוקיהם, זילברשטיין עמוד נד ע"ש) כתב עוד: איתא במגילה (לא). שהשיב הקב"ה לאברהם אבינו על שאלתו, מה יגן על עם ישראל בזמן שלא יהיה בית המקדש ולא יקריבו קרבנות, אמר לו: כבר תקנתי להם סדר קרבנות, שכל זמן שקוראין בהן מעלה אני עליהן כאלו מקריבין לפני קרבן ומוחל אני על כל עונותיהן. [והכוונה, שיתבונן בפירושם ובאופני הקרבתם, וכמו שכתב רבנו בחיי, שאין לומר שתהיה הכוונה שיהגה ויגרוס לשון הפרשה בפסוקים הערומים בלבד מבלי שיתבונן בפירושם. עכ"ל].

וכעין זה איתא בילקוט (ירמיה לג) על הפסוק (שם, יח): "ולכהנים הלויים לא יכרת איש מלפני, מעלה עולה ומקטיר מנחה, ועושה זבח כל הימים". אמרו שם, שאל לולינא אחד את ר' יוסי, אנו רואים את תורתכם פלסתר - לכהנים ולויים לא יכרת וגו' כל הימים, והרי בית המקדש חרב ובטלו הקרבנות. אמר לו: ח"ו אין דבר תורה פלסתר ולא שקר, אלא אמת היא כל התורה. וכך אמר להם הקב"ה לכהנים ולויים, אם אתם עוסקים בתורת קרבנות - מעלה אני עליכם כאלו אתם מקריבים בכל יום עולה וכליל, עכ"ל הילקוט. וכהאי גוונא איתא עוד כמה מאמרים בש"ס ובמדרשים, שהקב"ה מחשיב הלימוד במקום קרבן.

והנה, אם הקב"ה בעצמו השיב שהוא מקבל את הלימוד במקום קרבן, יש לשאול, איך אנו יוצאין ידי חובתינו בזמנינו במה שאנו מתרשלין מזה, הלא קורה כמה פעמים שאדם

נכשל בחלול שבת, ובפרט כשהיה במדינת אמריקה או שעבד בצבא איזה שנים, [ועל אלו פעמים שנצטוו מאת הממשלה (של הגויים בחו"ל) לעשות אין אנו מדברים, רק על איזה פעמים שאדם עושה מעצמו בלי ציווי, ולא ידע כי בנפשו הוא, וכן כמה פעמים נכשל במאכלות אסורים של חלב, בשעה שלא כפווה לזה, ולא יודע שעבר על חייבי כריתות בזה, ואפילו אם לא נחשבו למזיד עכ"פ חייב להביא חטאת לכפר על נפשו], ובזמן המקדש היה מחויב להביא קרבן חטאת, ובזמנינו יש לו ללמוד עכ"פ דיני קרבן חטאת, ויהיה נחשב לו כאילו הקריב חטאת. וגם לפעמים שנחלה ונתרפא והיה מחויב להביא קרבן תודה, וכידוע שהוא אחד מארבעה שצריכין להודות, ובזמנינו יש לו ללמוד עכ"פ דיני הקרבת תודה. וכן אם עבר על עשה, שהיה צריך להביא עולה למד דיני הקרבת עולה, ואז יקויים בנו מה שאמר הכתוב ונשלמה פרים שפתינו.

ואם ישאלך האדם: מה יעשה האיש שאינו יכול ללמוד בעצמו ולהבין בענינים אלו, גם לזה יש עצה, שימצא חבורות בישראל שיעסקו בדיני הקרבנות והוא יסייע בהחזקתם להספיק להם צרכיהם, ויחשב לו כאלו הוא ג"כ מאותן האנשים הלומדים. וכך היה גם בזמן שהמקדש היה קיים, שנחלקו הכהנים לכ"ד משמרות, וכל משמר היה צריך לעבוד עבודה בזמן משמרו. ואמרו חז"ל בתענית (דף כז.) שבזמן שהגיע זמן המשמר לעלות, חצי המשמר היה עולה לירושלים וחצי המשמר היה עולה ליריחו [עיר הסמוכה לירושלים] להספיק מים ומזון לאחיהם. ואף אנו נעשה ג"כ בזמנינו, שנחזיק האנשים שעוסקים בעניני הקרבנות ויחשב הלימוד גם עלינו. וכמו שמצינו בשמעון אחי עזריה (עיין סוטה דף כא. ובבבא דף ב. ברש"י שם).

ודע עוד, דאפילו מי שיכול ללמוד בעצמו הלכות חטאת ואשם וכדומה, אם יודע בעצמו שעבר על חלול שבת או עניני מאכלות אסורות שחייב עליהן כרת, אינו יוצא בהלימוד לבד, אלא צריך להוציא מעות לצדקה כפי הערך שהיה צריך להוציא על קרבן, ומבואר זה בשו"ע אורח חיים (סי' שלד סעי' כו), ושיעורו כ"ז מעות [והיינו לכל פעם שעבר אם היתה לו ידיעה בינתיים]. ואם היתה באמת בישראל חבורה כזו שעוסקים בהלכות הקרבנות, היה ראוי כי מהמעות שמפריש לצדקה כשיעור חיובו, ליתן ג"כ להחזקת הלומדים באלו ההלכות ויחשב הלימוד גם עליו, ודומיא דזמן המקדש שהיו ישראלים מחזיקים להכהנים העוסקים בעבודה.

והנה ידוע מנהג ישראל שאומרים בכל יום פרשת התמיד וקטורת וכדומה, והוא מבואר בטור ושו"ע (סימן מח) עי"ש. והוא ג"כ מטעם שהוא במקום הקרבה כמבואר שם בטור. ומעולם תמהתי, הלא בזמן המקדש היה צריך כל אחד מישראל ליתן מחצית השקל ומזה היו קונין קרבנות, וכהיום אנו רוצין לצאת הכל בדיבור לבד, והלא מבואר בשו"ע בסימן של"ד שמי שעבר על ענין שחייב חטאת הוא צריך להוציא גם ממון כשיעור חטאת, ולא די לו במה שאומר פרשת

חטאת לבד כמבואר באחרונים שם, וגם ידוע שמצוה שהיא בריקניא אינה חשובה כ"כ כמבואר בזוהר הק'.

וע"כ מן הראוי שכל אחד מישראל יתן מחצית השקל ממש בכל שנה כמו בזמן המקדש, ולזה תהיה קופה מיוחדת, ומזה יושיבו בכמה מקומות חברות ת"ח שיהיו עוסקים בעניני עבודה ויחשב לפני הקב"ה כאילו הקריבום, ותהיה זכות לכלל ישראל על ידי זה. עכ"ל.

סוד הקרבן

כתב ה"מגיד מישרים" למהר"י קארו (פר' ויקרא): אור ליום שבת י"א לאדר שני, ה' עמך, יסרני והוכיחני ללכת תמיד בהנהגת תורתו ויראתו, ובל אפריד מחשבתי אפילו רגע, רק להעלות מחשבתי אל מקורה, כי זהו סוד הקרבן שאדם מדביק רוחו בקרבן, ומתוך שעשן עולה למעלה גם רוח האדם מדובק עמו, וזה סוד אדם כי יקריב מכם קרבן לה' קרבן ממש, מכם ממש, שרוחכם ידבק בקרבן. עכ"ל.

מן המרכבות של הקדושה ושל סטרא אחרא יורדות נפשות הבעלי חיים, נפש הבהמות ששורשם בשתי המרכבות אם טהורות מצד ימין, אם טמאות מצד שמאל, ונפש העופות, מן הנשר, ונפש האדם מצד אדם. ולפעמים נמצא שבעונותיהם נתחייבו להתגלגל בבהמה או חיה, ואז מוסרים את הנשמה ההיא בקרבן, שהקרבן מקרב רחוקים. וכשהבהמה נקרבת, אם עושים בה עבודה הגונה מתקרבת לשרשה ונתקנת. ואף אם אותה בהמה הנקרבת אינה נשמה מגולגלת, מכל מקום במעשה ההקרבה ההוא מתקן אותם הניצוצות שנשארו עשוקים בשבירת הכלים הראשונים שנתערבו, ובקרבן מתקן הניצוץ אשר הוא עשוק. וזה סוד הטריפות והכשרות, כי בבהמה אשר נאכלת לבני אדם כשרים, נדבק בשרה בבשרו, ונתקן ניצוץ טהרה וקדושה. אמנם הבהמה אשר היא טהורה ונשחטה בהכשר ומום אין בה, אז ניצוץ הקדושה שבה מתקרב יותר אל הקדש כשנאכלת על ידי אדם כשר. וזהו עם הארץ אסור לאכול בשר שלא נתקן ניצוץ קדושה שבה בהכנסת לתוך גופו (ילקוט ראובני בשם כנפי יונה ח"ג סי' ל"ז).

סוד הקרבנות הוא פיוס פמליה של מעלה ומטה, כי כלם נהנים משולחנו של מלך. (מוסר חכמים).

איתא בזוהר הקדוש (ח"ג דף רמא:), רבי שמעון היה הולך לטבריא פגע בו אליהו זכור לטוב, אמר לו שלום עליך מר, אמר לו במה עסוק הקדוש ברוך הוא ברקיע, אמר לו בקרבנות, ואמר מלים חדשות משמך, זכאי אתה ובאתי להקדים לך שלום. ומלה חדשה אני רוצה לשאול ממך להסכים במתיבתא דרקייעא שאלה ששאלו. הרי עולם הבא אין בו אכילה ושתייה, והלא כתוב (שיר השירים ה, א): "באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי". אמר לו, הקדוש ברוך

הוא מה ענה להם, אמר הקדוש ברוך הוא, הנה בר יוחאי בעולם ששייב, ובאתי לשאול ממך. אמר רבי שמעון כמה חביבות חכב הקדוש ברוך הוא לכנסת ישראל, ומרוב אהבתו שינה את המציאות ממה שהיה עושה, ואף על פי שאין דרכו במאכל ובמשתה, בגלל שבא לישראל עשה רצונם, ולמדנו מדוד וממלאכי השרת ששלח הקדוש ברוך הוא לאברהם, שאע"פ שבמקומם לא אכלו ושתו, בגלל אברהם אכלו ושתו.

הקרבת מתקן מחשבה דבור ומעשה

בזמן הקרבת הקרבן האדם מתקדש מתעלה ומתרומם, ועל ידי כך מתקן את המחשבה דבור ומעשה, וכמו שכתב הרמב"ן (כאן בפרשה פסוק ט') וז"ל: ויותר ראוי לשמוע הטעם שאומרים בהם, כי בעבור שמעשי בני אדם נגמרים במחשבה ובדבור ובמעשה, צוה השם כי כאשר יחטא יביא קרבן, יסמוך ידיו עליו כנגד המעשה, ויתודה בפיו כנגד הדבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו, והמנות להחיות בהן מורי התורה שיתפללו עליו. וקרבת התמיד, בעבור שלא ינצלו הרבים מחטוא תמיד. ואלה דברים מתקבלים מושכים את הלב כדברי אגדה. עכ"ל.

הקרבת מבטלים מזיקים

כתב הגאון חיד"א (בספרו "חומת אגד"), כי ראשי התיבות של עולה מנחה חטאת אשם - הוא: עמח"א והם ראשי התיבות של המזיקים: עוון משחית חימה אף. לומר לך, כי הקרבת מבטלות את המזיקים הללו.

ומוסיף בספר "ארץ החיים" (על תהלים, מזמור ד'), כי גם לקריאת שמע ישנה הסגולה לבטל את אותם מזיקים, שכן הפסוק 'שמע ישראל' מתחיל ב"שמע" ומסיים ב"אחד", שהוא אותיות ש"ד. לומר שע"י קריאת שמע מבטלים את השדים. ונשארו אותיות מעא"ה, שהם ר"ת: משחית עוון אף חימה, לרמוז שע"י קריאת שמע מבטלים את כל המזיקים הללו, כשם שהקרבת מבטלים אותם.

הקרבת מקרבים את הגאולה

אמר רבי אסי מפני מה מתחילין לתינוקות מפרשת כהנים ואין מתחילין מבראשית? אלא אמר הקדוש ברוך הוא: מה התינוקות טהורים אף הקרבנות טהורין, יבואו טהורים ויתעסקו

בטהורים. כדי שידעו סדרי קרבנות וכל העבודות, כדי שתבא גאולה בימיהן ויעלו קרבנות ויקריבו כסדר. שאין גלויות מתעסקין תחלה אלא בקרבנות. וכן הוא אומר (ישעיהו נ, ז) והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפלתי עולותיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי ואומר (תהלים סו, יג) אבוא ביתך בעולות, ואומר (ירמיהו לג, י-יא) כה אמר ה' צבאות עוד ישמע במקום הזה קול ששון וגו' מביאים תודה בית ה' כי אשיב את שבות הארץ כבראשונה אמר ה'. הא למדת שאין מתעסקין תחלה לא בשמיטין ויובלות וכו' אלא בקרבנות.

זה הוא שאמר הכתוב (משלי י, יב) שנאה תעורר מדנים ועל כל פשעים תכסה אהבה. שנאה שנתנו ישראל בנייהן לבין אביהם שבשמים, היא עוררה עליהם דיני דינים, דאמר רבי שמואל בר נחמן, קרוב לתשע מאות שנה היתה השנאה כבושה בין ישראל לאביהם שבשמים, מיום שיצאו ממצרים עד שנתעוררה עליהם בימי יחזקאל, דכתיב (יחזקאל כ, ז) ואומר אליהם איש את שיקוצי עיניו השליכו, והם לא עשו כן, אלא וימרו בי ולא אבו לשמוע אלי, ועשיתי עמהם בעבור שמי הגדול שלא יתחלל בגוים, שנאמר (יחזקאל כ, ט) ואעש למען שמי. ועל כל פשעים תכסה אהבה.

למה אין הקרבנות מכפרים לאומות העולם

רבנו יוסף חיים זצ"ל בדרשותיו (אדרת אליהו, ויקרא) מביא את דברי המדרש בזה"ל: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'", בשעה שציוה הקדוש ברוך הוא לישראל פרשת קרבנות, נתקבצו אומות העולם אצל בלעם הרשע. אמרו לו: מפני מה ציוה הקדוש ברוך הוא לישראל פרשת קרבנות, ולנו לא ציוה. אמר להם: שוטים שבעולם, ישראל שקיבלו את התורה נתן להם פרשת קרבנות, אבל אתם שלא קיבלתם את התורה לא נתן לכם פרשת קרבנות.

והקשה רבינו יוסף חיים: מה הקשר בין התורה לקרבנות, אמנם תורה אין להם, אבל עבירות יש ויש, שהרי נצטוו בשבע מצוות, ומדוע א"כ לא נתתן להם האפשרות להתכפר.

ומתרג' ה"בן איש חי" משל לאדם שהיה ברשותו גביע זכוכית יקר ערך, ירושה מאבות אבותיו, בעל ערך כספי ורגשי כאחד. ויהי היום, ובמהלך עבודות הבית נפל הגביע מיד אשתו ונשבר. מה נייעץ לה לעשות, הלוא בוודאי העצה לזה היא - שתבשל תבשיל שהבעל אוהב, תערוך יפה את השולחן, ובכך תנהג כמו אסתר המלכה, ותשא חן וחסד לפניו. שהרי אין חשש שיגרשנה מחמת זה, רק אולי יכעס ויקצוף על האבידה, נמצא שבקל היא יכולה לפייסו.

לא כן, אם הפקיד את הגביע בידי אדם זר והלה שברו - אזי לא יועיל גם אם יזמינו למסעדה מהודרת ויקרה. כי ללא ספק יתבע אותו לשלם על הנוק במיטב כספו.

בזה ניתן לבאר את תשובת המדרש: קבלת התורה היתה למעשה כריתת ברית עם הבורא. והגם שהאדם עובר ח"ו עבירה חמורה, ואף שהיא משחיתה ומכעסה את הבורא יתברך שמו, עדיין אנו חשובים יותר ויקרים לפני הבורא יתברך, ועל כן הוא עצמו יעץ לנו לפייסו במעשה הקרבנות. לעומת זאת, אצל אומות העולם שלא קיבלו את התורה, ולא כרתו עמו ברית, הרי הם זרים אצלו, ומדוע יתפייס עמהם בקרבן, הלוא עליהם לשלם את מלוא המחיר על מעשיהם ולהיענש אף על השוגג כמוזד.

הבנה זו כל כך משמחת את הלב ומרגשת את הנפש, כי בנים אנו לה' אלהינו, עמו אנחנו ובני בריתו. והבן מבקש למצוא חן בעיני אביו וכן האשה בעיני בעלה, וגם אם לא שוברים כוס... משתדלים אנו לעשות לו מטעמים כאשר אהב - עוד מזמור תהלים, עוד שיעור תורה, עוד מצוה ועוד מעשה חסד. ולכן מתרצה לנו הקב"ה בקל אף אם ח"ו החטא חמור יותר!

מי שדעתו שפלה, כאילו הקריב כל הקרבנות כולם

בגמרא בסוטה (ה.) אמרו: בשעה שבית המקדש היה קיים, אדם מקריב עולה, שכר עולה בידו. מנחה - שכר מנחה בידו. אבל מי שדעתו שפלה, כאילו הקריב כל הקרבנות כולם, שנאמר (תהלים נא, יט): "זבחי אלהים רוח נשברה".

וכתב הרב "מכלל יופי" זצ"ל, מגדולי אלג'יר, שהוא מרומז בתיבת "אדם", ראשי תיבות: אברהם דוד משה, שהיו מפורסמים בענוותנותם: אברהם אמר (בראשית יח, כז): "ואנכי עפר ואפר". דוד אמר (תהלים כב, ז): "ואנכי תולעת ולא איש". ומשה אמר (שמות טז, ז): "ונחנו מה", וזהו 'קרבן לה'!

הקרבנות משתיקים חרון אף

וידוע, כי הקורבן משקיט חרון אפו של הקדוש ברוך הוא, ורמז לדבר 'קרבן' בגימטריא: 'ארך אפים' [352]. ולכן מקבלין קרבנות ממושעי ישראל כדי שיחזרו בתשובה, כי מומר לדבר אחד - בקל יחזור בתשובה.

הבל היוצא באמירת הקרבנות הוי כאש ע"ג המזבח

גם על מיכאל הכהן הגדול, יש מי שאומר שהוא מקריב כבשים של אש לפני הקדוש ברוך הוא. וזה מה שאומרים בתפילת שמונה עשרה: ואשי ישראל ותפילתם. וכשעוסקים בהלכות קרבנות, אזי ההבל שיוצא מפי האדם - הוא דוגמת אש של הדיוט, ומתקשר באש של מעלה.

איוב לא נתן חלק לסט"א

אמנם, קרבן עולה - עולה הוא כולו כליל לה', ולכן באיוב כתוב (איוב א, ה): והעלה עולות מספר כלם. והעולה עולה לגבוה ולא היה בו חלק לסטרא אחרא, ולכך שלט עליו השטן. ואם לא היו קורבנותיו עולות, והיה נותן חלק גם לשטן - לא היה יכול לשלוט עליו (זוהר הקדוש פרשת בא דף לד.).

חשיבות לימוד הקרבנות בזמנים מיוחדים

כתב בספר יפה ללב (סימן תרצ"ה) שכתב, כי טוב ללמוד בפורים מעשה הקרבנות, וז"ל: וטוב ללמוד ביום הזה בפרשת הקרבנות. וסימן לזה, ממאמר רבי לוי במגילה (דף יב): אמר רבי לוי: כל פסוק זה [-והקרוב אליו כרשנא וכו'] על שום קרבנות נאמר: כרשנא, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, כלום הקריבו לפניך [אומות העולם] כרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך. שתר, כלום הקריבו לפניך שתי תורין. אדמתא, כלום בנו לפניך מזבח אדמה. תרשיש, כלום שימשו לפניך בכגדי כהונה, דכתיב בהו (שמות כה, כ): תרשיש ושהם וישפה. מרס, כלום מירסו בדם לפניך. מרסנא, כלום מירסו במנחות לפניך. ממוכן, כלום הכינו - שלחן [ולחם הפנים] לפניך. עכ"ד הגמרא.

וכתב רש"י: פסוק זה על קרבנות נאמר - והקרוב אליו - לשון הקרבת קרבן, מלאכי השרת הזכירו לפני הקדוש ברוך הוא את הקרבנות שהקריבו ישראל לפניו לעשות להם נקמה בושתי, ותבא אסתר ותמלוך תחתיה. עכ"ל.

ועוד כתב ביפה ללב (שם בהשמות סי' תרצ"ה ס"א) וז"ל: גם ילמד בפורים מריש פרשת כי תשא עד קודש קדשים תהיה לכם, אי משום שנאמר [שם] מר דרור, כי מ"ר ניהו מרדכי הצדיק (מגילה י:), ואי משום ללמוד בפרשת הקטרת. ואיתא בזוהר חדש (דף לה:): דקטרת תבירו דיצר הרע, הוא ס"מ שרו של עמלק. וזה רמוז בשמו עמלק, נוטריקון: עיקר מפלתו לימוד קטרת.

ובספר "מועד לכל חי" (סימן ח' אות ח') כתב וז"ל: ואנוכי ההדיוט נהגתי לקרוא נמי קודם שעת מנחה גדולה [בערב שבועות] פרשת הקרבנות שבפרשת פנחס מפרשת התמיד עד סוף הפרשה, דידוע דסגולת קרבנות של חג הסוכות שהם שבעים פרים כנגד שבעים שרים דמתמעטים והולכים, וכל איש ישראל שיש לו איזה תביעה או עלילה וצרה ומצוקה, הנה קריאת הקרבנות הללו הם מסוגלים להנצל מהם, כמו שכתב בספר המדות יע"ש. וכבר ארע מעשה באחד שנתפס בבית האסורים על תביעה אחת, ואמרתיו לו שילמד בכל יום בהיותו בבית הסוהר שהיה המקום מכובד ונקי - פרשת הקרבנות הללו, וזה היה בחודש אלול, ומאת ה' היתה זו

דיצא מבית האסורים ביום הושענה רבא, כי הוא היום אשר נשלמים הקרבנות של שבעים שרים. והיה הדבר לנס ופלא וענו כולם כי הוא בדוק ומנוסה. עכ"ל.

והוסיף בספרו "רוח חיים" (סי' תצד ס"ק ח), כי כשחל ערב עצרת בשבת, ילמד הקרבנות בערב שבת, ולא ילמוד בשבת ענין הקרבנות הבאים על חטא. והביא שם לקרוא עוד דברים מעניני הקרבנות, כגון פ"א במשניות זבחים, וברמב"ם ילמוד את הלכות מעשה הקרבנות.

דברי התעוררות לקריאת פרשת התמיד

ייחודו של קרבן התמיד

עבודת הקרבנות בבית המקדש הייתה נעלה ונשגבה עד מאוד, ומקשרת ומקרבת בין עם ישראל לאביהם שבשמים. וכתב רבנו ישראל מאיר הכהן זיע"א (תורה אור פ"א): "הנה עניין עבודת הקרבנות, הלא ידוע שהוא אחד משלשה דברים שהעולם עומד עליהן, וכל השפעת ישראל, בין המזון הגשמי ובין המזון הרוחני, הגיע אליהם על ידי הקרבנות".

ישנם סוגים שונים של קרבנות, חלקם קרבנות יחיד, אשר חובת הבאתם מוטלת על היחיד, כגון עולת ראייה בשלשת הרגלים, או קרבן הבא לכפרת עוונות וכדומה. וישנם קרבנות צבור, אשר חובת הבאתם מוטלת על כלל עם ישראל. קרבנות אלה נקנים מכספי הציבור וקרבים על גבי המזבח על ידי הכהנים, שליחי העם, כגון קרבנות המוספין הקרבים בשבת, בראשי חדשים ובחגים וכדומה.

יחיד ומיוחד הינו קרבן עולת תמיד - קרבן זה הוא קרבן צבור, אשר מאהבת ה' יתברך את עם ישראל ציווה על הקרבתו פעמיים בכל יום, בבוקר ובין הערביים, באופן תמידי ללא הפסקה, בכל יום מימות השנה ללא יוצא מן הכלל.

עולת התמיד מכפרת עוונותיהם של ישראל

ומובא במדרש (תנחומא צו סי' י"ג) על הפסוק (ויקרא ו, ב): "זאת תורת העולה": מהו 'עולה', אלא שהיא עולה לפני הקדוש ברוך הוא ומכפרת על עוונותיהם של ישראל.

ואמרו עוד (במדבר רבה פנחס, פרק כא סי' כ"א) אמר רבי יהודה בר סימון: מעולם לא לן אדם בירושלים ובידו עוון. כיצד, קרבן תמיד של שחר מכפר על עוונות שנעשו בלילה, ושל בין הערביים מכפר על עוונות שנעשו ביום. מכל מקום, לא לן אדם בירושלים ובידו עוון שנאמר (ישעיהו א, כא) "צדק ילין בה".

כתב הגאון הגדול הרב אליהו הכהן זצוק"ל בספרו "שבט מוסר" (פכ"ז) בשם ה'כלבו' (סי' טו), שכל המתענה ארבע פעמים בשנה, שלשה ימים רצופים ושלש לילות, הקדוש ברוך הוא מוחל לו על כל עוונותיו. והוסיף ה"שבט מוסר": וידוע שהתענית היא כקרבן שמקריב חלבו ודמו לקדוש ברוך הוא, על כן צריך להיות ממש דוגמת הקרבן בדבור במחשבה ובמעשה. **ועוד** אמרו רבותינו ז"ל (מנחות קי.), "כל העוסק בפרשת הקרבנות כאלו הקריב קרבנות. על כן מי שאינו יכול להתענות וגמר בלבו לעשות תשובה, יעסוק בקרבנות ויהיה נחשב לו כאלו הקריב קרבן".

וכל מי שעוסק בפרשיות הקרבנות כראוי, הרי הוא כאלו ממש עוסק כל יום בבנין בית המקדש, ובנה מזבח ומקריב עליו הקרבנות, והקדוש ברוך הוא מוחל לו על כל עוונותיו, וינצל מכל הפגעים והוא סיבה לקיום העולם וזוכה עוד לדברים הרבה.

בכל יום מקריבים שני כבשים לקרבנות עולת התמיד, ולמה נקרא שמם כבשים, מובא במדרש (פסיקתא דרב כהנא, פיסקא ו'): "בית שמאי אומרים: כבשים - שהן כובשים עוונותיהם של ישראל, כמו שנאמר בפסוק (מיכה ז, יט): ישוב ירחמנו יכבוש עוונותינו. בית הלל אומרים: כבשים - שהן מכבסים עוונותיהם של ישראל, כמו שנאמר בפסוק (ישעיהו א, יח): אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. בן עזאי אומר: כבשים בני שנה (במדבר כה, ג) - שמכבסים עוונותיהם של ישראל ועושים אותם כתינוק בן יומו".

קרבן התמיד - שמירה והגנה מפני שונאינו

הלומד בהתבוננות את מדרשי רבותינו על אודות חרבן בית המקדש, מבין את החשיבות העצומה שהיתה להקרבת קרבנות התמיד, ואת הזכות והחובה שיש בימינו לקריאת "פרשת התמיד".

וכך מתארת הגמ' (ב"ק פב:) את סדר השתלשלות האירועים שהביאו למצור הכבד שנמשך למעלה משלש שנים על ירושלים עיר הקודש ועל תושביה - על ידי טיטוס הרשע והצבא הרומאי. מוזעזע הוא תיאור הרעב הכבד שממנו סבלו תושבי ירושלים בימי המצור, והצער והסבל הנוראיים שהיו מנת חלקם.

על אף המצור והרעב, שגרם גם לאבדות רבות בנפש, ידעו חכמי ישראל כי עליהם לעשות כל מאמץ אפשרי, תוך גילוי מסירות נפש, כדי להמשיך להקריב מדי יום את קרבנות התמיד. שכן ידעו בבירור כי בדבר זה תלוי גורל ירושלים וגורל המקדש, ובזה תלויים חייהם של תושבי ירושלים. זהו פיקוח נפש אמיתי וממשי של כלל הצבור.

מכיוון שבתוך העיר לא נותרה אף בהמה, הדרך היחידה להשגת הכבשים להקרבה היתה לשחד את החיילים הרומאים בממון רב. בכל יום היו משלשלים אל מעבר לחומת העיר שתי קופות מלאות בדינרי זהב, והיו הרומאים מעלים להם שני כבשים, ששימשו להקרבת קרבנות התמיד של אותו היום.

ואכן, כל אותן שנים שנמשך ההסדר הזה ונמשכה הקרבת קרבן התמיד, לא הצליחו האויבים לפרוץ את חומת העיר ולהחריבה, תוך שהם עומדים ותמהים: מהו סוד הקיום של עם ישראל, אשר בזכותו הם שורדים מול צבא אדיר וחזק כמו שלהם.

עד שבעוונותינו הרבים, זקן אחד רשע שהיה בתוך העיר והיה בקי בשפה היוונית, דיבר עם החיילים הרומאים ואמר להם: "כל זמן שהם מוסיפים להקטיר תמידים, לא תוכלו לנצחם". למחרת, שלשלו להם חכמי ישראל כדרכם, קופות מלאות בדינרי זהב, אלא שהפעם העלו להם הרומאים בחזרה... חזיר. כיוון שהגיע לחצי החומה, נעץ החזיר את צפרניו בחומה, ובאותו הרגע נודעזעה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה.

משבטלה הקרבת קרבן התמיד, גברה ידם של הרומאים ונפרצה החומה ונכבשה העיר, או אז נכנסו האויבים וערכו טבח ביושבי ירושלים ובכהני ה', אשר לא פסקו מעבודות המקדש אפילו לרגע אחד. וכך החריבו ושרפו אויבנו את בית מקדשנו ותפארתנו, אשר שרוי בחרבנו עד ימינו אנו.

בזכות קריאת פרשת התמיד - תבנה ירושלים

אמרו במדרש (תנחומא, צו סי' י"ד): "אם אין ישראל מקריבין עולה לפני הקדוש ברוך הוא, אין ציון וירושלים נבנות, לפי שאינן נבנות אלא בזכות קרבן עולה שהיו ישראל מקריבים לפני הקדוש ברוך הוא".

"אמר ליה הקדוש ברוך הוא למשה הואיל וכך העולה חביבה עלי, לכך צוה את אהרן ובניו שיהיו זהירין בה להקריב אותה לפני. למה אמר זאת תורת העולה, ירצה לומר קריאת תורה, ראו כמה חביבה קריאת תורה לפני הקדוש ברוך הוא כי יש חיוב באדם לתת כל ממונו ללמד תורה לעצמו ולבניו, שנאמר (להלן ו, ב) צו את אהרן ואת בניו לאמר, כלומר, שיאמרו לבני ישראל ויתעסקו בקריאת העולה, שאע"פ שמקריבין עולה - עוסקין היו בקריאתה כדי שיזכו בקרבן עולה ובקריאתה".

"לפיכך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: בני, אף על פי שחרב בית המקדש ובטלו הקרבנות ואין קרבן עולה נוהג, אם אתם עוסקים וקורים בפרשת עולה ושונין בפרשת קרבנות,

מעלה אני עליכם כאלו אתם מקריבים קרבן עולה לפני. שנאמר: וזאת תורת העולה, כלומר מי שהוא עוסק בתורת העולה זוכה לחיי העולם הבא". עכ"ל המדרש.

אכן בעוונותינו, בית מקדשנו ותפארתנו עדיין חרב, ובטלה הקרבת קרבן התמיד, לכן עלינו לאחוז בכל כוחנו בדברי רבותינו הקדושים, ולקרוא בכוונת הלב גדולה מדי יום את פרשת קרבן התמיד פעמיים - בבוקר ובין הערביים, שבקריאה ואמירה בשפתיים בלבד ייחשב הדבר לכלל עם ישראל כאילו הקרבנו את קרבן התמיד בזמנו.

דבר זה יגרום ללא כל ספק, לסנגוריה גדולה על כלל ישראל, לבטל מעלינו כל גזרות ולעמוד כחומה בצורה נגד כל אויבי ישראל. כפי שראינו, שכל זמן שהקריבו את קרבן התמיד - ניצלו מידי שונאיהם. ובנוסף, גורמת הקריאה נחת רוח גדולה לאבינו שבשמיים, ומראה לה' יתברך עד כמה אנחנו משתוקקים מצפים ומייחלים בכל לבנו לבניין בית המקדש ולהתגלות מלכות שמיים בעולם במהרה בימינו, אמן.

דברי התעוררות ללימוד סדר המערכה

חתנו של רבן של ישראל, רבנו ישראל מאיר הכהן זצוק"ל זיע"א, בעל ה"חפץ חיים" - הלוא הוא הגאון רבי אהרון כהן זצ"ל, בהקדמתו לספרו "עבודת הקרבנות" הביא בשם חותנו החפץ חיים - משל נפלא על חשיבות לימוד "סדר המערכה":

איש אחד, שהיה מכבד התורה ולומדיה, חנן אותו הקב"ה בבית יחידה מושלמת, בעלת יראת שמיים ואוהבת תורה. שאיפתו של האב היתה - ליקח בעבור בתו חתן שיהיה מצויין וגדול בתורה. והנה בא אליו שדכן והציע לפניו בחור מופלג מאוד הבקי בכל מכמני הש"ס, ומופלג הוא בתורה.

שלח האב אל החתן המיועד, איש גדול בתורה שיתנה על קנקנו. שאל החכם את הבחור: מה הן ידיעותיך בתורה, ענה לו החתן המיועד, כי הוא בקי בכל הש"ס. והיה לו לאותו חכם לפלא, כיצד בחור צעיר לימים כמוהו יהיה בקי בש"ס. התחיל אפוא האיש לבחון אותו, והתברר כי הוא ריק מכל. שאל אותו בשנית: במה בקיאותך, ענה לו הבחור לפי תומו, כי הוא בקי ויודע בסדר שמות המסכתות שבש"ס, זו אחר זו: המסכת הראשונה שבש"ס היא ברכות, והשנייה שבת, ואחריה עירובין וכן הלאה עד המסכת אחרונה - נדה.

שחק החכם על דבריו, וענה ואמר לו: ידידי, ידיעה כזו יודע גם כורך הש"ס, שהרי בלי ידיעה זו איך היה יודע לרשום את שמות כל המסכתות כסדרן, ומהי אפוא חכמתך וגדולתך.

כך הוא הנמשל לענייננו: בכל יום אומרים אנחנו בשחרית, קודם התפילה: "אביי הוה מסדר סדר המערכה משמא דגמרא וכו', מערכה גדולה קודמת למערכה שנייה של קטורת, ומערכה שנייה של קטורת קודמת לסידור שני גזירי עצים" וכו'. בקריאה זו, אנחנו רק יכולים לומר איזו עבודה קודמת לזו שאחריה, אבל כיצד נעשית כל אחת מאלו העבודות, כמו קבלת הדם, ההולכה, הזריקה, הקמיצה, ההקטרה, על כך אין אנחנו יודעים מאומה, האם זה לקרבן ייחשב.

גם בשל"ה הקדוש מובא, כי אין די לו לאדם באמירת פרשת הקרבן בלבד, אלא צריך האדם לכוון ולסדר כל פרטי מעשי הקרבן כאמירתו, כמו שהיו מעשי הכהן במקדש עם הקרבן, ורק אז תחשב לו קריאתו כמו הקרבה ממש. ועל זה נאמר (הושע יד, ג): "ונשלמה פרים שפתינו". וכך יוכל כל איש זר אשר לא מזרע אהרן הכהן הוא, לעשות עבודתו כמו הכהן במקדש, ויתקבל לרצון אם עולה - עולה, ואם חטאת - חטאת, וכן כל הקרבנות כולם במועדם.

על כך מוסיף חתן הח"ח וכותב: "אם כן, לפי דברינו, נכון לכל איש זר, אשר לא מזרע אהרן הכהן הוא, להכניס עצמו בזה. ולבקש לְכַהֵן בעבודה בעת אשר יש לאל ידו. והכוונה בזה היא, שהרי כאשר יבוא משיח צדקנו במהרה בימינו, אזי תימסר העבודה דווקא לידי הכהנים, כי אז העבודה בזר פסולה. ועתה היא העת המוכשרת להיות גם זר - ככהן, ומדוע יתעצל כל איש נבון לעשות עבודה כאחד מן הכהנים בני אהרן בעת שיש לאל ידו".

דברי התעוררות ללימוד משניות "איזהו מקומן של זבחים"

חכמי ישראל קבעו בסדר תפילת שחרית את קריאתו של פרק המשניות "איזהו מקומן של זבחים" (מסכת זבחים פרק ה'). פרק זה, הינו מעין סיכום קצר לכל נושא עבודת הקרבנות, ולימודו והבנתו מקנים ללומד ידע בסיסי על אודות סוגי הקרבנות וההבדלים ביניהם.

כתב הקדוש ר' אלכסנדר זיסקינד זצוק"ל, מחבר ספר "יסוד ושורש העבודה" (שער האשמורת פי"א): "יעיין האדם בכתבי האר"י ז"ל ויראה גודל מעלת פרק 'איזהו מקומן', שכל משנה ומשנה של פרק זה הוא תיקון בפני עצמו בעולמות העליונים, ולכן יזהר לאמרו בהבנת הפירוש ובמיתון. ויכוון באמירתו: 'אני רוצה לעשות נחת רוח ליוצרי ובוראי יתברך ויתעלה, ואז בוודאי תעשה אמירתו רושם ותיקון בעולמות העליונים על אף שאינו יכול לכוון את כוונות האר"י ז"ל".

בפרק זה, אין כל מחלוקת בין החכמים, כמו שאנו מוצאים בשאר פרקי המשנה. דבר מיוחד זה, מעיד על הסגולה שבקריאת משניות אלו, להביא שלום לאדם ולעולם ולבטל

מחלוקות. וכל הלומד פרק זה זוכה בכפליים - הוא זוכה לכל המעלות שנאמרו על אודות העוסק בפרשת הקרבנות, וזוכה לכל המעלות שנאמרו בדברי רבותינו על אודות הלומד משניות.

מִרְן "הבית יוסף" רבנו יוסף קארו זצוק"ל, מחבר ה"שולחן ערוך", היה עוסק רבות בלימוד המשנה עד שזכה לגילוי של מלאך מגיד משמים, אשר היה לומד עמו ואף מדריך אותו בעבודת ה' יתברך. המלאך המגיד אמר למרן הבית יוסף על לימוד משניות קדשים: "בכל עת שאתה קורא בהם, הרי אתה כמקריב זבחים ועולות לפני ה' בבית המקדש!"

מוֹבֵא במדרש (תלפיות והוא שם באות א, ענף אפוד בערכו של אשר), שאשר, בנו של יעקב אבינו ע"ה, היה עוסק בתורה ובמשנה יותר מאחיו, ולכן הוענק לו כוח מיוחד: כאשר אדם מישראל נפטר, וחלילה נידון לגהינם, מיד הוא מנסה לצעוק ולבקש עזרה והצלה, ובצערו ומצוקתו הוא קורא לשבטי ישראל: יהודה, שמעון וכן הלאה, ואין קול ואין עונה.

כֹּאשֶׁר הוא קורא לאשר, שואלו אשר שאלה אחת: האם קראת משנה מימך, אם אומר לו: הן. מיד מוציא אותו מהגהינם. זהו שנאמר בפסוק: "מֵאֲשֶׁר שִׁמְנָה לְחֶמּוֹ וְהוּא יִתֵּן מֵעֲדֵנֵי מֶלֶךְ" - שמנה אותיות: משנה. בשביל שקרא משנה, יקבל מעדני מלך, רוצה לומר עדן של מעלה.

וּבֵן לימוד המשנה גדולה מעלתה לעילוי נשמת נפטרים אשר יכול להעלות את נשמתם מעלה מעלה עד למקום מנוחתם הנכון. וסימן יש בידינו: משנה אותיות נשמה. שעל ידי לימוד המשניות, תינצל הנשמה מדין גיהנום ותעלה למעלה. וכנרמז הדבר בתהילים (ל, ד): "ה' העלית מן שאול נפשי חייתני מירדי בור". ראשי תיבות משנה.

וְעוֹד אמרו רבותינו, שבסגולת לימוד המשנה ישלח ה' את משיח צדקנו ותבוא הגאולה, במהרה בימינו אמן.